

Дэлгүүр: ажамидарха арга бэдэрхэ

«МАЛ ХАРАХА-АМА ТӨНӨДОХО»

Хэр үгнээ хойшо хүдөөгүй буряад өвний нэгжээ хэлдэггүй янхала үдхатай байгаа. Үнэхөөрөө, үсмин, хамтыншье мал хараха, харуунажа байнган хүнүүд хэзээдэе эхлэх хоолтой, үмдэхэ хубсаһатай байдаг гэжээ ааб даа.

Машинны запас хэрэгсэл, түлшье, төлөөшөө, ондоошье хэрэгтэй юумэ абана. Бэше хайшан гэхэбшн. Мунган байхагүй ха юм.

Хүндэй үбэлжэлтэе хамтаараа дараабан, үнэрлэн хабарай тариелге, зун-намарай тэжээл бэлдэхэлгэй, урса хурялтын, үбэлжэлгэдэ бэлдэлгын бүхү хүдэлмэринэе саг соонь хээдин гэжэ хэлэхэдэ, алдуу болохогүй.

Мунөө малшал, хаалишал, хоншош, адуушалдай үбэлжэлтын түрүүлүн хахаме янхала бараг найн дамба, адууна малаа гарза хортолодо оруулаагүй, хүсэ шадал найнтайгаар урнай аминь — Сагаан харын шарьяруула бэе тэмдэглэхэ үлдэлэн.

Дуламааха юунэ жөншээгүй хэйг, үнэн шударгыгаар ажаладаг хүнүүд. Хүдөөгүй ажалшадта, илангайн мал ажала хүдлэжэ байнган зондо, мунөө сагта хүнгэн бэше гэжэ дабтай. Салын хүлээнгийн ахир бага, хүдэлмэриндөөшье үмдэхэ хямдахан сэнгэй хубсаһа хүнэр хомор, үнгэрхэдөө, үхүүбүүдэ хаа-яашье байрлуулжа амтатай эдэе — кофеетэ, саахар, печени гэхэ мэте холо худалдажа абанан аргагүй үнэтэй. Урланджа үе-үе болоод абаашага худалдадаг автомагэзшине харагдахаа болонхой. Соблой, медицинаин, ажалуудай хэрэглэмжэ хангалтын хүдэлмэрингэ шэдэй малаа үбэлжөөнуудтэ абаха тухай хэлэлтшээгүй.

Ури шэригүй жэлээ угтаба

Хурмаханай районий Аргата нутагай Б. С. Ламуевай хүдэлмэрингэ таргашадлай Сэвэрэн ажакин гэшүүд үнэрлэн жэлэе янхала найн үрэ дүнгүүдтэйгээр түгэхэдэ. Сэвэрэнхид мунөө жэлэй үбэлжэлтын үедэ 60 толгой хүэр мал, 280 хони, 14 моридеа харууналан. Эдээр хэдэ үсөөн толгой мал харуулаашье наа, 1993 ондо янхала шээ үрээтэй хүдэлжэ гарайн байха юм.

Таргашадлай ажахи байгуулаха, тэднэр гүрэн түрөөнөөр хөөргөн бусаха проценттэйгээр 2 миллион түхэрлэг уршаажа болон, мунгэн зөөри абаа нэн. Үнэрлэн жэлэй туршада эжэ ажакин гэшүүд гүрнэдэ 2,5 миллион түхэрлэгтэй ямха ташажа, үрлээ түгэжэ шадалан байна. Тэрээнгээ гадна, 700 мянган түхэрлэгтэй ноонд хуудалаа.

Сагаан харын найдэртэ нэн түрүүн сагаан эдэнэй үлэн табигдаха ёһотой гэшээ ааб даа. Юуб гэхэдэ, сагаан эдэн найн хайшан хэрэгтэй, эел жаргалтай, нэрэ хүндийн нүдэ болодог гэжэ тоолодоггүйн зүбтэй.

Мунөө жэлээ үедэ хаа хаанайг орбо хүндэ хүшэр байдалай ушарашье наань энэ жэлэй сагаан харын найдэртэе хотын зон хүн болон хүнэй продуктуудар хэр хангагдажа, сагаангай үеэ сагаан эдэнэйг дээрэ жэмшэр хүр хэрэглэхэ байнгане нонирхог, ондоо суугтай болон «Пеструшка» гэжэ ТБК-ий директор С. Г. Красносельскэй манай корп. Д. Дондоков хэдэн асуудалтайгаар хандаба.

ЖАРГАЛ НАЙДАЛААР ЭЛБЭГ БАЙХАНЬ БОЛТГОЙ!

Хэдэ-үүдтэ Түхэнэй аймагай ажалшад малша зон Нохой жэлэе утгалын, Тахья жэлэе үдэшлэгийн баяр ёһолод заншалта ёһоордо үнгэрэхэ юм. Аймагай түб Хэрэн нууринда Сагаалангай үлгэр нутагай гэсэн хүндэтэй үбэдэ Бурядай аралдай пост Шагдар Байнгов турүүтэй Түхэнэй табан хүрэнгээ дайдан бурхатай эхэжэе үргэхэ. Сагаан эдэнэй дээрхэ даа завшадлаа үргөөд, найр наадаана сугларан зон амсагта юм.

САГААЛГАНДА — САГААН ЭДЭЭ

Тон түрүүн бизэ (Сергей) үрээ үедэ Бауманай нэрэмжэтэ гүрэнэй техникескэ университеттэ хуралда байгаа хотын амаралтадаа ерлээр, автн магэзинуудар аябажа, хүн болон хүнэй зүйлүүдээр хэр хангагдахагарин, мун үеэ сэнгэрлэн нонирхобоиди. Улаан эсэгтэй автомашин эрижэ абаад, районий тононой заводоо мунгээ түгэжэ, продуктууд хуудалажа абаад, элдэ асарлар хотодо ажаллуудтада хамгаалан сэнгэр дуралдахадамин, схэл дуралтайгаар худалдажа абанан байна.

Голжоролой тэмдэг

Болохо ханаан байгаа юм. Энэмэй ямар зүнтэ, хэнтэ үбэи гэшээ гэжэ заринам ханаажашье болодо юм гэжэ бээ. «Эхээр хүн харда» гэжэ басагайнай хадмада гаржа ошонхой, хүдүүлнэй нургуудлаа хуржа байнган гэшээ, найнэй нэгэ хүйтэй үрлэ түлэ залыншье үбэлдэхэ гэшээ мандал зондо хүшэр байнганшье мэдэхэ. Уржага байнган найнмай дүүрхэ ха-лааа үрхүүнөө гадна үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалан дай-нэй инвайдэ хүние ойлгохоор, лэн шөө үзэжэ, шобто хара-хар бэше гэжэ ханааб.

ТОНШОХАНН ЮУМЭНЭЙ ОЛДАС

Элдэб олон бэрхшээл, горитой аята нутаг руулаа гэжэ зарим зоной эмэлдэ йлгаа. Тиммэ руула байнган Тахья жэлэй түгээшэ Анаагай нутагай ба түгээшэ дасандаа Энэ жэлэй худалдаа гэдэгтэй хэлэлтшээгүй. Энэ жэлэй худалдаа гэдэгтэй хэлэлтшээгүй. Энэ жэлэй худалдаа гэдэгтэй хэлэлтшээгүй.

Хүдөөгүй ажалшадта, илангайн мал ажала хүдлэжэ байнган зондо, мунөө сагта хүнгэн бэше гэжэ дабтай. Салын хүлээнгийн ахир бага, хүдэлмэриндөөшье үмдэхэ хямдахан сэнгэй хубсаһа хүнэр хомор, үнгэрхэдөө, үхүүбүүдэ хаа-яашье байрлуулжа амтатай эдэе — кофеетэ, саахар, печени гэхэ мэте холо худалдажа абанан аргагүй үнэтэй. Урланджа үе-үе болоод абаашага худалдадаг автомагэзшине харагдахаа болонхой.

Энэмэй ямар зүнтэ, хэнтэ үбэи гэшээ гэжэ заринам ханаажашье болодо юм гэжэ бээ. «Эхээр хүн харда» гэжэ басагайнай хадмада гаржа ошонхой, хүдүүлнэй нургуудлаа хуржа байнган гэшээ, найнэй нэгэ хүйтэй үрлэ түлэ залыншье үбэлдэхэ гэшээ мандал зондо хүшэр байнганшье мэдэхэ. Уржага байнган найнмай дүүрхэ ха-лааа үрхүүнөө гадна үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалан дай-нэй инвайдэ хүние ойлгохоор, лэн шөө үзэжэ, шобто хара-хар бэше гэжэ ханааб.

Энэмэй ямар зүнтэ, хэнтэ үбэи гэшээ гэжэ заринам ханаажашье болодо юм гэжэ бээ. «Эхээр хүн харда» гэжэ басагайнай хадмада гаржа ошонхой, хүдүүлнэй нургуудлаа хуржа байнган гэшээ, найнэй нэгэ хүйтэй үрлэ түлэ залыншье үбэлдэхэ гэшээ мандал зондо хүшэр байнганшье мэдэхэ. Уржага байнган найнмай дүүрхэ ха-лааа үрхүүнөө гадна үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалан дай-нэй инвайдэ хүние ойлгохоор, лэн шөө үзэжэ, шобто хара-хар бэше гэжэ ханааб.

Энэмэй ямар зүнтэ, хэнтэ үбэи гэшээ гэжэ заринам ханаажашье болодо юм гэжэ бээ. «Эхээр хүн харда» гэжэ басагайнай хадмада гаржа ошонхой, хүдүүлнэй нургуудлаа хуржа байнган гэшээ, найнэй нэгэ хүйтэй үрлэ түлэ залыншье үбэлдэхэ гэшээ мандал зондо хүшэр байнганшье мэдэхэ. Уржага байнган найнмай дүүрхэ ха-лааа үрхүүнөө гадна үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалан дай-нэй инвайдэ хүние ойлгохоор, лэн шөө үзэжэ, шобто хара-хар бэше гэжэ ханааб.

Энэмэй ямар зүнтэ, хэнтэ үбэи гэшээ гэжэ заринам ханаажашье болодо юм гэжэ бээ. «Эхээр хүн харда» гэжэ басагайнай хадмада гаржа ошонхой, хүдүүлнэй нургуудлаа хуржа байнган гэшээ, найнэй нэгэ хүйтэй үрлэ түлэ залыншье үбэлдэхэ гэшээ мандал зондо хүшэр байнганшье мэдэхэ. Уржага байнган найнмай дүүрхэ ха-лааа үрхүүнөө гадна үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалан дай-нэй инвайдэ хүние ойлгохоор, лэн шөө үзэжэ, шобто хара-хар бэше гэжэ ханааб.

Энэмэй ямар зүнтэ, хэнтэ үбэи гэшээ гэжэ заринам ханаажашье болодо юм гэжэ бээ. «Эхээр хүн харда» гэжэ басагайнай хадмада гаржа ошонхой, хүдүүлнэй нургуудлаа хуржа байнган гэшээ, найнэй нэгэ хүйтэй үрлэ түлэ залыншье үбэлдэхэ гэшээ мандал зондо хүшэр байнганшье мэдэхэ. Уржага байнган найнмай дүүрхэ ха-лааа үрхүүнөө гадна үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалан дай-нэй инвайдэ хүние ойлгохоор, лэн шөө үзэжэ, шобто хара-хар бэше гэжэ ханааб.

Энэмэй ямар зүнтэ, хэнтэ үбэи гэшээ гэжэ заринам ханаажашье болодо юм гэжэ бээ. «Эхээр хүн харда» гэжэ басагайнай хадмада гаржа ошонхой, хүдүүлнэй нургуудлаа хуржа байнган гэшээ, найнэй нэгэ хүйтэй үрлэ түлэ залыншье үбэлдэхэ гэшээ мандал зондо хүшэр байнганшье мэдэхэ. Уржага байнган найнмай дүүрхэ ха-лааа үрхүүнөө гадна үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалан дай-нэй инвайдэ хүние ойлгохоор, лэн шөө үзэжэ, шобто хара-хар бэше гэжэ ханааб.

Энэмэй ямар зүнтэ, хэнтэ үбэи гэшээ гэжэ заринам ханаажашье болодо юм гэжэ бээ. «Эхээр хүн харда» гэжэ басагайнай хадмада гаржа ошонхой, хүдүүлнэй нургуудлаа хуржа байнган гэшээ, найнэй нэгэ хүйтэй үрлэ түлэ залыншье үбэлдэхэ гэшээ мандал зондо хүшэр байнганшье мэдэхэ. Уржага байнган найнмай дүүрхэ ха-лааа үрхүүнөө гадна үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалан дай-нэй инвайдэ хүние ойлгохоор, лэн шөө үзэжэ, шобто хара-хар бэше гэжэ ханааб.

ШОХО АНАА, ЭГЭТЫН ОЛД ДАСАНГУУДААР...

Түрэл нотагаймнай түүхэхээ... ШОХО АНАА, ЭГЭТЫН ОЛД ДАСАНГУУДААР... гал, тортой... 1993 он мунд хушэр хүнд...

Ульдэргэ нотагай Галсаанай Дамба гээд гошээрэн хэн. Хубаргуудын: Базарай Даша, Дугарай Доржо, Ивандай Пальшин, Цыренэй Шэмэд-Доржо, Хамсаралай Шэмэд-Доржо бэлэй. Эзэ нэрлэлдэлэй олонхын хамалгаад агбанай байха. Юрөөлөөнь абажа, мургэ-лыньн хэжэ, нотагаархид, түрэлхидын хуубал, найн хэн.

Эрдэни ДУГАРОВ САГААЛГАНАЙ ТУРБАН ШҮЛЭГ

Хүбшын мунгэн ордонхо Сага бордоо ноёрхээр, Сагаан нара сэрюухан Сагаан замдаа гарана. Орон дэлхэйн буурал үбгэд, Эзэ дайдын хатан эжынээр Ошонон жэлээ үдэшөөд, Ерөнж жэлээ үрэнэл. Сагаан нара ариуудхан, Заяа дээрэ болгоно. Орон дэлхэйн буурал үбгэд, Эзэ дайдын хатан эжынээр Ошонон жэлээ үдэшөөд, Ерөнж жэлээ үрэнэл.

Сагаа хараар! М. Чойдоновой Хүгжэмьинь Ю. Црдыневэй Омбо доржунаар, үргэн. дэлисэтэйгээр. Musical score with lyrics and notes.

МАННАЙ МАГТААЛБАА... Манай магтаалбаа, манай магтаалбаа... Манай магтаалбаа, манай магтаалбаа... Манай магтаалбаа, манай магтаалбаа...

ШОГТОЙ ЖОРОО ЗУГААНУУД... ЭРХҮҮ ГАРАА... Хэзээдээ агаар Эрхүү хото ялашаа гэжээб гэжэ гайхан нүүтарин, уналтын талалга сооноо Намсалмаа гаража, халта мэндээ хэлээд, гааашаа гарашаба.

Бага-Жаргал ШАГДАРОВ ЭЛДЭБ САГАЙ ЭРЭН БОДОЛНУУДЫАА... Хүндиншын ехэдэ Хүхихэше нүхэд олдохо, Хараажыше зариман болохо, Унгержэ эрээ наа, Удхэлхэше нэгэн олдохо, Удэрэй тодорх гэтэхэ, Хэмжүүртэй хүндэй.

ХҮНЭЙ ХЭЛЭЭР ХҮҮНЭЖЭ... Гүрлэм ходохоно бэшэ эдэһон остоолодо үлгөөрэй зайн галай гэрлэй бүгдүр тула соо харан гээшэ, дэллэ нарыбайлган соохор боро талха сонхынни доодо мөжидо арайшамай анал-данхэ, шэл тошмосогоон байба бушу.

ТҮҮХЭЭР ҮОНИРХОГШОДТО... Сагаалганай үедэ «Мөнх тэнгэрин хүчин дор» гэгдэн монгол-люн фильм республикынаа амжалтад харуулгд гэгдэн гүйлгатайгаар урданай түүхээр һонирхолодо хүн зон республикын Соёлэй министрствэдэ халданан юм.

Кроссворд «Таабаринууд»... ХАЙҮҮ ТЭЭШЭЭ: 1-«Борбогорхон эшэги борбогонэ борбогшоор таргалба; 2-«Улаан буруу сагаан бойл-торготой»; 7-«Зээрэ морин жэн-жэн хатарба, жэгдэ хара тохомоо гээн-гээн хатарба».

